



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 303/2024-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej CORVIN LEGAL s. r. o., Thurzova 6, Košice, proti postupu Mestského súdu Košice v konaní sp. zn. K3-14Pc/10/2018 takto

### rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Košice v konaní sp. zn. K3-14Pc/10/2018 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Košice **prikazuje** v konaní sp. zn. K3-14Pc/10/2018 konať bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré **je** Mestský súd Košice **povinný** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Košice **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupyni do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

### Odôvodnenie:

#### I.

#### Skutkový stav a argumentácia sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v označenom konaní. Navrhuje, aby jej ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie 3 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 303/2024-15 z 11. júna 2024 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala na Okresnom súde Košice-okolie 2. februára 2018 návrh, ktorým sa domáhala určenia výživného na maloletú dcéru a úpravy výkonu rodičovských práv a povinností, aj príspevku na výživu a úhradu niektorých nákladov nevydatej matky. Okresný súd uznesením z 19. marca 2018 vylúčil návrh sťažovateľky na určenie príspevku na výživu matky a úhradu nákladov spojených s tehotenstvom a pôrodom na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 14Pc/10/2018.

4. Prvé pojednávanie bolo nariadené na 3. október 2019, teda jeden rok a osem mesiacov po podaní návrhu. Na základe žiadosti sťažovateľky jej bolo rozhodnutím Centra právnej pomoci, kancelárie Košice z 26. februára 2020 priznané právo na bezplatnú pomoc a ustanovená advokátka na zastupovanie v napadnutom konaní.

5. Druhé pojednávanie bolo nariadené na 2. jún 2021, teda o ďalšie dva roky neskôr. Na pojednávaní navrhla sťažovateľka zmenu návrhu a čiastočné späťvzatie svojho návrhu. Okresný súd následne uznesením zo 17. júna 2021 pripustil zmenu návrhu. Vo veci sťažovateľky rozhodol okresný súd rozsudkom zo 7. októbra 2021. O podanom odvolaní odporcu rozhodol Krajský súd v Košiciach uznesením z 12. decembra 2022, ktorým rozsudok okresného súdu v napadnutom výroku zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Po doručení zrušovacieho uznesenia Krajského súdu v Košiciach rozhodol okresný súd rozsudkom z 18. mája 2023. Proti rozsudku podal odporca 29. mája 2023 odvolanie. V čase podania ústavnej sťažnosti nebolo o odvolaní rozhodnuté.

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta zbytočné prietahy v napadnutom konaní, ktoré ani po šiestich rokoch nie je právoplatne skončené, čím sa prehľbuje jej právna neistota. Podľa jej názoru napadnuté konanie nemožno považovať za zložité. Svojím konaním neprispela k zbytočnému predĺženiu napadnutého konania. Namieta neefektívny postup mestského (okresného) súdu, ktorý pojednávania nariaďoval v neprimerane dlhých lehotách, pričom ide o konanie, ktoré by malo byť vedené s osobitnou rýchlosťou.

## II.

### Vyjadrenie mestského súdu

8. V podaní doručenom ústavnému súdu 8. júla 2024 podpredsedníčka mestského súdu po opise procesných úkonov uviedla, že spis bol 27. septembra 2023 spolu s odvolaním postúpený Krajskému súdu v Košiciach. Dňa 23. októbra 2023 bol spis postúpený vecne príslušnému Krajskému súdu v Prešove, ktorý rozsudkom č. k. 24CoP/99/2023-286 z 21. marca 2024 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Potvrdila, že postupom súdu prvej inštancie došlo k zbytočným prietahom v napadnutom konaní. Súd sa v rámci realizácie prvotných úkonov nevysporiadal s určitosťou žalobného návrhu, čo bolo dôvodom dvoch odročených pojednávaní (3. októbra 2019

a 2. júna 2021). Prvý rozsudok okresného súdu bol zrušený z dôvodu nedostatočne vykonaného dokazovania a nesprávnej aplikácii zákonných ustanovení. Poukázala aj na obdobie rokov 2020 a 2021, keď boli dva termíny pojednávania zrušené z dôvodov v súvislosti s opatreniami na zabránenie šírenia ochorenia COVID-19.

9. V okolnostiach danej veci ústavný súd z dôvodu hospodárnosti konania vyjadrenie mestského súdu nezaslal na repliku sťažovateľke. Skutkový stav veci v súvislosti s posúdením porušenia sťažovateľkou označených práv, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, súdneho spisu a vyjadrenia mestského súdu, nie je sporný.

### III.

#### Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

12. Predmetom napadnutého konania je určenie výživného na nevydatú matku (sťažovateľku), ktoré nepochybne patrí do prednostnej (prioritnej) agendy súdov. Ústavný súd konštatuje, že návrhy na určenie výživného v zásade patria medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Vychádzajúc z predloženého spisového materiálu, ústavný súd konštatuje, že nič nenasvedčuje, že by šlo o skutkovo či právne mimoriadne náročný spor.

13. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietahov v súdnom konaní považuje ústavný súd z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní za preukázané, že sťažovateľka návrhmi na zmenu žaloby menila predmet konania, s čím sa súd prvej inštancie musel vysporiadať. Samotná neurčitosť žalobného návrhu bola aj dôvodom na odročenie dvoch pojednávanií, ako to skonštatovala aj podpredsedníčka mestského súdu vo svojom vyjadrení. V tomto smere ústavný súd pripomína, že konanie bez zbytočných prietahov v súlade s čl. 48 ods. 2 ústavy predpokladá, že žalobný návrh strany žalobcu spĺňa

zákonom ustanovené náležitosti (I. ÚS 128/03, I. ÚS 252/06, II. ÚS 250/2021), pričom v danom prípade tieto podmienky splnené neboli. Sťažovateľka na základe výzvy súdu celkovo trikrát dopĺňala žalobný návrh. Uvedené skutočnosti nepochybne mali dopad na celkovú dĺžku trvania konania, na čo ústavný súd prihliadol pri úvahe o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

14. Ústavný súd podotýka, že sťažovateľka mala možnosť aktívnejšie prejaviť záujem o plynulé prerokovanie svojho návrhu, keď z obsahu spisu vyplýva, že neurgovala postup súdu a nevyužila ani možnosť podať sťažnosť na postup súdu podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý je prostriedkom umožňujúcim identifikovať a potenciálne odstrániť zbytočné prietahy v konaní dohľadom predsedu súdu nad plynulosťou konania. Táto sťažnosť adresovaná predsedovi súdu síce nie je účinným prostriedkom nápravy, no je efektívna. Ústavný súd aj tieto skutočnosti vzal do úvahy pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 623/2022, III. ÚS 543/2023).

15. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj tretím hodnotiacim kritériom, teda postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia mestského súdu a predloženého súdneho spisu, ústavný súd konštatuje, že celková dĺžka napadnutého konania bola ovplyvnená nečinnosťou, ako aj neefektívnou činnosťou okresného súdu (aktuálne už mestského súdu). Nečinnosť okresného súdu (v trvaní 12 mesiacov, pozn.) ústavný súd zaznamenal v období od 6. apríla 2020, keď okresný súd odročil pojednávanie v dôsledku prebiehajúcej pandémie COVID-19, až do 21. apríla 2021, keď nariadil pojednávanie na 2. jún 2021. V súvislosti s vplyvom danej objektívnej skutočnosti (pandémia ochorenia COVID-19) na plynulosť súdnych konaní dáva ústavný súd do pozornosti, že, samozrejme, prihliada na túto objektívnu skutočnosť (uvedené ústavný súd napokon už zohľadnil aj vo svojich niektorých predchádzajúcich rozhodnutiach, napr. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, II. ÚS 27/2022), no v okolnostiach danej veci ústavný súd poukazuje na charakter napadnutého konania, zastávajúc názor, že ani uvedená objektívnymi okolnosťami spôsobená prekážka nie je spôsobilá okresný súd zbaviť zodpovednosti za jeho nečinnosť a neprimeranú celkovú dĺžku konania.

16. V ďalšom postupe okresného súdu po vykonanom pojednávaní 2. júna 2021 ústavný súd neidentifikoval výraznejšie obdobie nečinnosti. Okresný súd konal spravidla plynulo, vykonával procesné úkony potrebné pre meritórne rozhodnutie. Pojednávanie 2. júna 2021 bolo odročené s cieľom potreby upraviť žalobný návrh sťažovateľky. Po jej návrhu na zmenu petitu a čiastočne späťvzatie návrhu okresný súd uznesením zo 17. júna 2021 pripustil zmenu žaloby. Pojednávanie nariadené na 30. jún 2021 bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti odporcu, ktorý mal byť vypočutý. Jeho výsluch bol vykonaný na pojednávaní 9. septembra 2021. Na pojednávaní 7. októbra 2021 bol vyhlásený prvý rozsudok okresného súdu. Ani po vydaní zrušujúceho uznesenia a vrátení veci z krajského súdu ústavný súd v postupe okresného súdu nezaznamenal žiadne obdobie nečinnosti.

17. Nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou (dohovorom) zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (m. m. I. ÚS 688/2014). V tomto smere je neprehliadnuteľnou skutočnosť, že prvé rozhodnutie

okresného súdu bolo krajským súdom zrušené, čo možno pripísať nesústreďenej činnosti okresného súdu. Z judikatúry ESĽP (rozsudok z 18. 4. 2006 vo veci Patta proti Českej republike, sťažnosť č. 12605/02, bod 69) vyplýva, že aj nesprávny úradný postup na strane orgánu verejnej moci môže byť zohľadnený ako dôvod predĺženia dĺžky konania. Za takéhoto stavu sa preto obdobie dopadajúce na inštančne nadriadené súdy, ale aj na ústavný súd pričítava v neprospech okresného súdu z dôvodu už spomínanej nesústreďenej činnosti (III. ÚS 301/2021, III. ÚS 661/2022).

18. Ústavný súd, najmä s prihliadnutím na zjavne neprimeranú dĺžku konania pred súdom prvej inštancie, ako aj na zistenú neefektívnu činnosť v jeho postupe, dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom ústavnej intenzity, preto rozhodol, že postupom mestského súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

19. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd zistil, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, preto mu prikázal, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

#### **IV.**

##### **Primerané finančné zadost'učinenie**

20. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia 3 000 eur s poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania a stav právnej neistoty.

21. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia.

22. Ústavný súd zobrať do úvahy dĺžku trvania napadnutého konania pred súdom prvej inštancie, predmet posudzovaného konania, správanie sťažovateľky, hodnotu veci a jej význam pre sťažovateľku. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval priznanie 1 500 eur pre sťažovateľku za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadost'učinenia, ktorú už ústavný súd nepovažoval za primeranú, návrhu sťažovateľky nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

#### **V.**

##### **Trovy konania**

23. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľky odôvodňuje, aby jej mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli zastúpením advokátkou. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti mestského súdu nahradiť sťažovateľke v určenej lehote trovy konania na účet jej právnej zástupkyne (výrok 4 tohto nálezu).

24. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokátke v celkovej výške 856,75 eur s DPH, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 343,25 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 13,73 eur; DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky 142,79 eur).

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

**V Košiciach 22. augusta 2024**

**Robert Šorl**  
**predseda senátu**